

2. ÜNİTE

MİLLÎ MÜCADELE

2. 1. İŞGALLERİN BAŞLAMASI VE MİLLÎ MÜCADELE'YE HAZIRLIK

2.1.1. Ateşkes Dönemi

- I. Dünya Savaşı'nın yenik devletlerine imzalatılacak olan barış anlaşmalarının hazırlanması için toplanan Paris Barış Konferansı'nda İzmir ve çevresinin Yunanistan tarafından işgal edilmesi kararlaştırılmıştı.
- İtilaf Devletleri, Paris Barış Konferansı'ndan önce, Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasının hemen ardından antlaşmanın 7. maddesine dayanarak işgallere başlamışlardı.
- İlk olarak Musul, İngilizler tarafından işgal edilmişti.
- Fransızlar da Hatay'ın Dört Yol ilçesini işgal etmişlerdi.
- Fransızlara karşı, silahlı ilk halk direniş hareketi de başlamıştı.

2.1.2. İzmir'in İşgali (15 Mayıs 1919)

- İngiltere'nin büyük desteği neticesinde Paris Barış Konferansı'nda, Yunan ordusunun İzmir'i işgali kararlaştırıldı.
- İstanbul Hükûmeti'ne bu işgalin Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. maddesi gereğince yapılacağı bildirildi.
- Damat Ferit Paşa Hükûmeti'nden gelen emirler gereği, İzmir Valisi İzzet Bey ve Kolordu Komutanı Ali Nadir Paşa'dan işgal hareketine karşı koymamaları ve işgal kuvvetlerine karşı gereken kolaylığın gösterilmesi istendi.
- 15 Mayıs 1919 sabahında, bir İngiliz gemisinin desteğindeki Yunan ordusu İzmir'e asker çıkardı.
- Hukuk-u Beşer gazetesi yazarı Hasan Tahsin, silahını ateşleyerek Yunan bayrağını taşıyan askeri vurdu.
- İzmir'de ilk silahlı direniş başlarken Hasan Tahsin de şehit düştü.
- Yunanlılar, Aydın, Nazilli, Akhisar ve Ayvalık'ı işgal etti.

2.1.3. Kuvay-ı Millîye Direnişi: Bağımsızlık Ruhu

- Kuvay-ı Millîye, Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra, vatanı işgal eden düşmanla ve azınlık faaliyetlerine karşı çarpışan silahlı grupları ve onlara maddî, manevî ya da fikirselsel yardımda bulunan herkesi kapsamaktadır.
- Vatanseverlerin işgal kuvvetlerine ve azınlık çetelerine karşı ülkenin değişik yerlerinde oluşturdukları bu direniş birlikleri, yani Kuvay-ı Millîye birlikleri, yerel halk kahramanlarının liderliğinde, gönüllülük esasına göre oluşmuştu.
- Bir merkezden idare edilmedikleri gibi, her türlü ihtiyaçlarını da bölgelerindeki halktan temin ediyorlardı.
- Özellikle Ege Bölgesi'nde, Karadeniz'de ve Güney Cephesi'nde; Ethem, Demirci Mehmet Efe, Yörük Ali Efe, Şahin Bey, Kara Fatma ve İpsiz Recep isimleri öne çıkan yerel halk kahramanlarıdır.
- İşgallere karşı ilk direniş hareketi, 19 Aralık 1918'de Fransızlara karşı, Güney Cephesinde, Hatay'ın Dört Yol ilçesinde başladı.

2.1.4. Cemiyetler: Direniş ve Kurtuluş Yolları Arayışı

- İtilaf Devletleri bir yandan işgal ettikleri yerleri genişletirken, diğer yandan da Anadolu ve Trakya'da bağımsızlık elde etme emeliyle harekete geçen azınlıkları kışkırtıyor ve kullanıyorlardı. Bu girişimlere karşı kurulan Müdafaa-i

Hukuk-u Millîye Cemiyetleri ile bir taraftan siyasi faaliyetler başlarken, diğer taraftan Kuvay-ı Millîye adı altında askerî kurumlar oluşturulmaya başlandı.

-Kuruluş amaçları yönünden ele alındığında üç grup cemiyet oluştu.

I-Azınlıkların Kurduğu Cemiyetler

- Rum, Ermeni ve Museviler tarafından kurulan bu cemiyetlerin ortak amacı, dağılan Osmanlı İmparatorluğu topraklarından pay almak ve kendi devletlerini kurmaktır.

Mavr-i Mira (Kara Gün) Cemiyeti :

- Megalo İdea (Büyük Ülkü) amacıyla hareket ediyordu. Ana hedefi Bizans İmparatorluğu sınırlarına yeniden ulaşmaktır. - Yunan Kızılhaçı, Göçmenler Cemiyeti ve Rum İzcilik Okulu tarafından destekleniyordu.

Etnik-i Eterya :

- 1821'de Yunan isyanını Patrikhane ile birlikte çıkaran cemiyettir. - Mütareke Dönemi'nde Batı Anadolu'da Rum nüfusunun artırılması ve Trabzon dolaylarında Pontus Rum Devleti'nin kurulması için çalışmıştır.

Pontus Rum Cemiyeti :

- Doğu Karadeniz kıyılarında bir Pontus Devleti kurulması düşüncesi, Yunanistan'ın bağımsızlığını elde ettiği yıllara kadar gitmektedir.

- Yunan Megalo İdeası'nın (Büyük Ülkü) hedeflerinden biridir.

- Misyonerlik faaliyetleri de yürüten Merzifon Amerikan Kolejinin etkisiyle 1904'te Pontus Cemiyeti kuruldu.

- İstanbul'daki Fener Rum Patrikhanesi ve ona bağlı kiliseler, Pontus Devleti kurma girişimine hız verdiler.

- Ruslar, Rum çetelerinin de yardımıyla Trabzon başta olmak üzere Karadeniz Bölgesi'nin bir kısmını işgal ettiler.

- Pontus sorunu, Lozan Barış Antlaşması ile tarihe karışmış olmasına rağmen, Yunanistan yapay olarak Pontus meselesini gündeme getirmeye devam etmiştir.

- 1985 yılından itibaren sözde "Pontus Soykırımı" iddialarına hız vermiş, 19 Mayıs gününü sözde "Pontus Soykırımı'nı Anma Günü" olarak kabul eden tarihî gerçeklerle uyuşmayan bir yasa çıkarmıştır.

Taşnak Sütyun ve Hınçak Cemiyetleri :

- Amaçları Doğu Anadolu'da ve Çukurova yöresinde Ermeni Devleti kurmaktır.

- Ermeni Patriği Zaven Efendi tarafından yönetilen Hınçak Komitesi, Mavri Mira Cemiyeti ile de iş birliği yaptı.

Alyans İsrailit ve Makabi Cemiyetleri :

- Bu cemiyetlerin amacı Filistin'de İsrail Devleti'nin kurulmasını sağlamaktır.

- Osmanlı Devleti'nde yaşayan Yahudilerin ticari çıkarları için uğraşmıştır.

II. Millî Varlığa Düşman Cemiyetler

- Millî varlığa düşman cemiyetlerin çoğu İtilaf Devletleri'nin, özellikle de İngilizlerin desteğiyle kurulmuş ve yönlendirilmişlerdir.

- Halkın gücüne dayanarak bağımsızlığın sağlanabileceğine inanmadıkları için İstanbul Hükûmeti'nin politikalarını desteklemişler ya da güçlü bir devletin manda ve himayesini istemişlerdi.

Kürt Teali Cemiyeti :

- İngilizlerin desteği ile İstanbul'da kurulan bu cemiyetin amacı, bağımsız bir Kürt devleti kurmaktır.

İslam Teali Cemiyeti :

- İstanbul'da bazı medrese hocaları önderliğinde kurulan bu cemiyetin amacı, hilafet ve saltanatı güçlendirerek kurtuluşu sağlamaktı.

Wilson Prensipleri Cemiyeti :

- Halide Edip, Ahmet Emin, Refik Halit gibi Osmanlı aydınları tarafından kurulan cemiyet, kurtuluşun ancak Amerika mandasına girmekle mümkün olabileceğini savunuyordu.

İngiliz Muhipleri Cemiyeti :

- İngilizlerin desteği ile İstanbul'da kurulmuştur.

- Sadrazam Damat Ferit Paşa ve bazı devlet adamlarınca desteklenmiştir.

- Cemiyetin ana gayesi, Osmanlı ve İngiliz dostluğunu güçlendirmek ve İngiltere'nin koruyuculuğu altına girmeyi sağlayabilmektir.

Hürriyet ve İtilaf Fırkası :

- 1911'de İttihat ve Terakki'ye karşı olanların kurduğu partidir.

- Anadolu'da başlayan kurtuluş hareketini İttihatçıların işi olarak gördükleri için bu harekete karşı çıkmışlardır.

Sulh ve Selamet-i Osmani Fırkası :

- Ulemadan bir grup tarafından İstanbul'da kurulmuştur.

- Ülkenin kurtuluşunun ancak padişah ve halifenin emirlerine mümkün olacağını savunmuşlardır.

III. Millî Cemiyetler

- İtilaf Devletleri, Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. Maddesini hukukî dayanak göstererek, ülkenin çeşitli yerlerine asker çıkarmaya başladılar. Bu gelişmelerden cesaret alan azınlıklar da kendi emelleri doğrultusunda harekete geçerek, Türklere karşı taşkınlıklarını arttırdılar. İstanbul Hükûmeti'nin bu duruma sessiz kalması karşısında Türk aydınları harekete geçtiler. Vatanı koruma ve bağımsız yaşama isteği doğrultusunda cemiyetler kurdular.

Bölgesel amaçlı kurulan bu cemiyetlerin ortak bazı özellikleri şunlardır:

1. Bölgelerinin Türklüğünü kanıtlamak çabasıydılar. Bunun için de tarihsel gerçeklerle birlikte nüfus çoğunluğuna önem vermişlerdir.
2. Wilson İlkeleri'nin 12. Maddesinden yararlanmak istemişlerdir.
3. Bölge halkının desteğini ve birliği sağlamak için geniş katılımlı kongreler düzenlemişlerdir.
4. Haklarını savunmak, isteklerini iletmek için Paris Barış Konferansı'na ve İstanbul'daki İtilaf Devletleri temsilcilerine heyetler göndermişlerdir.
5. Bölgelerini işgalcilere ve azınlıklara karşı savunmuşlardır.

Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti : (1918)

- Merkezi: Edirne'dir.

- Amacı: Trakya'daki Rum taşkınlıklarını engellemek, bu bölgenin Yunanistan'a katılmasını engellemektir.

- Edirne ve Lüleburgaz'da kongre yapmışlardır.

- Trakya'da bağımsız bir Türk devletinin kuruluşunu gerçekleştirmişler, sonra Anadolu hareketine katılmışlardır.

- Basın yolu ile Trakya'nın Türk yurdu olduğunu duyurmaya çalışmışlardır.

Şark Vilayetleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti (Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti) :

- Merkezi İstanbul'dadır. Anadolu'nun doğusunda bir Ermeni Devleti kurulması planlarını önlemek ve bölge halkının haklarını savunmak için mücadele etmişlerdir.
- Erzurum Kongresi, bu cemiyet tarafından düzenlenmiştir.

İzmir Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti :

- İzmir'de kurulmuştur. - İzmir ve Ege Bölgesi'nin Türklere ait olduğunu dünyaya kanıtlamak ve bölgenin Yunanistan'a verilmesini önlemek amacıyla mücadele etmiştir.

İzmir Redd-i İlhak Cemiyeti :

- Önce Müdafaa-i Hukuk adını taşıyan bu cemiyet, İzmir'in Yunanistan tarafından işgal edileceğinin öğrenilmesi üzerine kurulmuştur. Bu işgale karşı silahlı mücadeleyi başlatmıştır.

Trabzon Muhafaza-i Hukuk-u Millîye Cemiyeti :

- Trabzon ve civarının Rumlara verilerek bu bölgede Pontus Rum Devleti'nin kurulmasını önlemek; işgallere ve Pontus çetelerine karşı silahlı direnişte bulunmak üzere kurulmuştur.
- Erzurum Kongresi'nin toplanmasında Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ile birlikte önemli rol oynamıştır.

Kilikyalılar Cemiyeti:

- Merkezi İstanbul'dur.
- Adana ve çevresini işgal eden Fransızlar ve Fransız ordusunda yer alan Ermenilerin saldırılarına karşı bölgede silahlı direnişi başlatmıştır. Pozantı Kongresi'ni toplamıştır.

Millî Kongre Cemiyeti:

- İstanbul'da kurulan bu cemiyetin diğer cemiyetlerden farkı, ülke genelinde partiler üstü bir örgütlenmeyi sağlamaktır.
- Cemiyetin amacı, Türkler aleyhine basın ve yayın yoluyla yapılan olumsuz propagandaları engellemektir.
- M. Kemâl'in de gayretleri ile bunlar Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri adı ile birleşmişlerdir.

2.1.5. Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a Çıkışı (19 Mayıs 1919)

- Mustafa Kemal Paşa ve onun emrindeki 18 arkadaşı bölgede asayiş sağlamak ve bozulan düzeni yeniden inşa etmek üzere harekete geçti. İstanbul'dan Samsun'a doğru 16 Mayıs 1919'da Bandırma vapuruyla yola çıkan heyet, 19 Mayıs 1919 sabahı saat 6'da Samsun Limanı'na ulaştı.

Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı:

- Resmi görevli olarak çıkmış: Askeri görevi: 9. Ordu Müfettişi, İdari görevi: Doğu Karadeniz'de meydana gelen Pontus Rum Çeteleri ile yerel milis kuvvetler arasındaki uyuşmazlığı gidermek. Hukukî görevi: Teftişlerde bulunmak, amacı ile Samsun'a çıkmıştır.
- Mustafa Kemal Paşa, Samsun'a çıktıktan sonra bölgedeki durumu inceleyerek Damat Ferit Paşa Hükûmeti'ne bir rapor gönderdi (22 Mayıs 1919).

2.1.6. Havza Genelgesi (28 Mayıs 1919)

- Mustafa Kemal "Anadolu halkını uyarmak" amacı ile Havza'da "İşgallere karşı konulmasını, İstanbul hükûmetine protesto telgrafları çekilmesini" isteyen bir genelge yayınlamış, 30 Mayıs'ta ise bir miting düzenlenmiştir.

- Havza Bildirisi ile; İşgallerin protesto edilmesi için mitingler yapılması,
- İtilaf Devletleri temsilciliklerine uyarı telgrafları gönderilmesi,
- Hristiyan azınlığa karşı saldırı ve düşmanlıklarda bulunulmaması istenmiştir.

Mustafa Kemal Paşa'ya "Geri Dön" Çağırısı (13 Haziran 1919)

- İngiltere- Damat Ferit Hükûmetine baskı yaparak Mustafa Kemal Paşa'nın geri çağrılmasını istedi.
- 8 Haziran 1919 tarihinde "Geri Dön" çağırısına itibar etmeyen Mustafa Kemal Paşa, 13 Haziran 1919 tarihinde Amasya'ya hareket etti.

2.1.7. Amasya Genelgesi (22 Haziran 1919)

- M. Kemal Havza'dan Amasya'ya geçmiştir.
- Amasya'ya yakın silah arkadaşları Rauf (Orbay) Bey, Refet (Bele) Bey, Ali Fuat (Cebesoy) Bey, Kazım Karabekir Bey (telgrafla) gibi önemli şahıslarla görüşen M. Kemal Amasya Genelgesini yayınladı.
- Genelgenin 1-2. maddelerinde Kurtuluş Savaşının gerekçesi, 3-4,maddelerinde Kurtuluş Savaşının amaçları ve 5, 6, 7. Maddelerinde ise Kurtuluş Savaşı'nın metodunu (yöntem) belirlemiştir.

Amasya Genelgesinin Önemi

- Milletın kendi kurtuluş kararını vermesi Türk tarihinde ilk kez oluyordu.
- Belge bir uyanış ve bağımsızlık savaşı çağırısıdır.
- Kurtuluş savaşının amacını gerçekleştirmesini ve metodunu belirleyen bir görünümüdür.
- İstanbul hükûmetine ve işgalci güçlere karşı bir başkaldırı vardır.
- İlerde kurulacak devletin şeklini ve Cumhuriyet rejimini belirleyen bir belgedir.
- Milli egemenlikten bahseden bir belgedir.

KONGRELER

- 1919 yılı Kurtuluş Savaşının hazırlık döneminin en önemli aşaması, kongrelerin yapıldığı yıldır.

İzmir Müdafaa-İ Hukuk Kongresi (2-19 Mart 1919)

- İzmir'de toplandı. Düşman saldırısına karşı silahlı eylem yapma kararı aldı.

Edirne Kongresi (9-13 Mayıs 1919)

- Trakya Paşaeli cemiyeti bu kongreyi gerçekleştirdi. Yunanlılara karşı koyma kararı alındı.

Balıkesir Kongresi (26-30 Temmuz 1919)

- Balıkesir de toplandı. Yöresel kararlar alındı. Sivas'a delege göndermemiştir.

Nazilli Kongresi (9 Ağustos 1919)

- Nazilli de toplandı. Muğla, Burdur, Antalya illerinde varlık gösterdi. Düşmana karşı örgütlenme kararı alındı.

Alaşehir Kongresi (16-25 Ağustos 1919)

- Bölgede düşmana karşı örgütlenme kararı alır. Balıkesir kongresinde alınan kararlar burada alınan kararlar onaylandı.

2.1.8. Erzurum Kongresi (23 Temmuz-7 Ağustos 1919)

- Bu kongre Erzurum'da bir şubesi bulunan Şark vilayetleri Müdafaa-i Hukuk-u Millîye Cemiyeti ile Trabzon Muhafazaa-i hukuk Cemiyeti'nin birlikte hazırladığı bir kongredir.
- Trabzon'da Pontus Devleti kurulacak, Doğu Karadeniz'i içine alacaktı. Doğu Anadolu'da ise, Ermeni Devleti kurulması düşünülüyordu. Bunlara engel olmak gayesi ile toplantı yapıldı.
- Kongreye Erzurum, Sivas, Bitlis, Van ve Trabzon temsilcileri katılmıştır.
- Erzurum, stratejik olarak, galip devletlerin zor ulaşacakları yerde olması, silah ve cephane depolarının bulunması, 15. kolordunun dağıtılmamış olması ile önemlidir.
- Ermenilerin burayı hedef olarak belirlenmeleri, ulaşım imkanları nedeniyle seçilmiştir.
- 62 üye katılmıştır. - Mustafa Kemal son anda Erzurum kongresine katılmıştır.
- Oy çokluğu ile başkan seçilmiştir. - Kurtuluş Savaşının temelini bu kongre oluşturur.
- Alınan kararlar Millî Mücadelenin temel kurallarıdır.

Erzurum Kongresinin Önemi:

Bu kongre toplantısı ile mahallî, aldığı kararların özellikleri sebebi ile milli bir özelliğe sahiptir. Çünkü ;

- Ülke bütünlüğü, bağımsızlığı söz konusu edilmiştir. - Mahallî irade yerine millî iradede bahseder. - Anadolu'da İstanbul hükümeti vazifesini yapmazsa bir hükümetten bahseder.

Kongre kendinden sonraki olayları etkilemiştir.

- Sivas'ta alınan kararlar bu kongrenin kararlarına dayanır.
- B.M.M. toplantısı ve aldığı kararlar Erzurum kongresine dayanır.
- İrade-i Millîye'yi hâkim kılma Cumhuriyet rejiminin özünü oluşturur.
- Erzurum kongresinde oluşan Heyet-i Temsiliye'yi son derece önemlidir.
- Heyet-i Temsiliye B.M.M. Hükümetinin oluşumuna kadar yürütmeyi elinde bulundurmuştur.

2.1.9. Sivas Kongresi (4-11 Eylül 1919)

- Amasya Genelgesinde yapılan çağrıdır.
- Kongrede yapılan ilk iş Erzurum Kongresinde alınan kararların yurda duyurulmasını sağlamaktır.
- İşgalci güçler ve İstanbul hükümetinin kongrenin yapılmamasına çalıştılar.
- Elazığ valisi Ali Galip Bey'e kongreyi basmak, toplanmadan dağıtmak gayesi ile M. Kemal ve arkadaşlarını tutuklatmak görevi verilmiştir. Ali Galip Bey görevini yapmamış ve Halep'e kaçmıştır. Fransızlar Reşit Beyi tutuklamıştır.
- Kongre çalışmalarına 38 kişi katılmıştır.

Sivas Kongresinin Önemi

- İstanbul hükümetinin Amasya Genelgesi sonrası hakkında tutuklama kararı verdiği M. Kemal'in kongre başkanı olması ile Sivas Kongresi ihtilalci bir yapıya bürünmüştür.
- İşgallere karşı çıkılıp mandacılık kesinlikle reddedilmiştir.
- Kayıtsız şartsız bağımsızlık ilkesi benimsenmiştir.
- M. Kemal millî mücadelenin fiili lideri olmuştur.

- Sivas Kongresindeki gelişmeler İstanbul hükümetini etkilemiş, Damat Ferit Paşa ülkeyi yönetemez hâle gelince istifa etmek zorunda kalmıştır (30 Eylül 1919).
- Bu durum Temsil Heyeti'nin İstanbul karşısında elde ettiği ilk siyasi başarıdır.
- Yeni kabine Anadolu hareketini ciddiye almıştır.
- İrade-i Milliye isimli gazete bu kongre sırasında çıkmıştır.

Amiral Bristol Raporu (11 Ekim 1919)

Yunanların İzmir'i işgal etmesinden sonra Türkler, yapılan bu işgalin haksız olduğunu basın yoluyla dünya kamuoyuna bildirdi. Bu durum karşısında sorumlu olan İtilaf Devletleri araştırma yapmak üzere bölgeye bir heyet gönderdi.

- Amiral Bristol başkanlığında İngiliz, Fransız ve İtalyan generallerden oluşan bu heyet incelemelerde bulundu. Amiral Bristol bir rapor hazırladı.

-Bu raporda;

1. Bölgedeki olayların sorumlusu Yunanlılar ve Rumlardır. Türkler çeşitli zulümlere ve katliama uğramışlardır.
2. Bölgede çoğunluk Türklerden oluşmaktadır.
3. Yunan ordusunun işgali gereksiz ve haksızdır. Yunan kuvvetleri çekilip, yerine İtilaf kuvvetleri gelmelidir, kararları alınmıştır.

2.1.10. Amasya Görüşmeleri (20–22 Ekim 1919)

- Sivas Kongresi sonrası Damat Ferit Hükümetinin istifasının ardından yeni hükümeti kuran Ali Rıza Paşa, Millî Mücadele'ye daha ılımlı bakıyordu.
- Mustafa Kemal Paşa yeni kurulan bu hükümeti destekleyerek Erzurum ve Sivas
- Kongresi kararlarına ve kurulan millî teşkilata saygılı olunmasını istedi.
- 9 Ekim 1919'da Ali Rıza Paşa, Temsil Heyeti'ne görüşme isteğinde bulundu.
- Mustafa Kemal Paşa ve Temsil Heyeti, Ali Rıza Paşa'nın bu talebini millî birlik ve beraberlik açısından önemli bir gelişme olarak değerlendirdi.
- Bu gelişmenin ardından Amasya'da 20-22 Ekim 1919 tarihleri arasında bir araya gelindi.

Görüşmeye Katılanlar:

İstanbul hükümetini temsilen Ali Rıza Paşa hükümetinin Bahriye Nazırı Salih Paşa ile Anadolu'daki cemiyetleri temsilen M. Kemal, Rauf Orbay Bekir Sami Bey görüşmelere katıldı.

- İstanbul hükümetinin Anadolu'daki Anadolu ve Rumeli müdafaa-i Hukuk Cemiyetini resmen tanıdı.
- "Milletin istiklalini, yine milletin azim ve iradesi kurtaracaktır" sözü ülkeye ve dünyaya duyurulmuş oldu.

2.1.11. Temsil Heyeti'nin Ankara'ya Gelmesi (27 Aralık 1919)

- Millî mücadele ile ilgili Erzurum ve Sivas Kongreleri yapılırken Batı Anadolu'da işgaller yaygınlaşıyordu.
- Heyet-i Temsili'ye gelişmeleri daha yakından izlemek gayesi ile Ankara'yı merkez olarak seçti.

Ankara'nın Merkez olma nedenleri:

- Batı cephesine yakınlığı,

- İstanbul'a Ankara'nın Sivasa göre daha yakın olması,
- Ankara'nın haberleşme ve demiryolu gibi ulaşım imkânlarına sahip olması,
- Ankara'nın merkezi bir yerde bulunması,
- Güvenilir bir yer olması,
- Buranın kontrolünün Ali Fuat Cebesoy'da olması,
- Ankara halkının misafirperver davranışları,
- Temsil kurulu (Heyeti Temsiliye) M. Kemal başkanlığında 27 Aralık 1919'da Ankara'ya geldi.
- Sivas Kongresi sonrası yayınlanan "İrade-i Milliye" gazetesi, "Hakimiyet-i Milliye" adı ile yayınlanmaya başladı.

Uyarı: Bu tarihten sonra Ankara hem Millî mücadelenin hem de Cumhuriyetin merkezi haline geldi.

2.1.12. Son Osmanlı Mebusan Meclisi ve Misak-ı Millî (12–28 Ocak 1920)

- Amasya Görüşmeleri sonrasında Kasım 1919'dan itibaren Meclis-i Mebusan için seçimler yapılmaya başladı.
- Seçimlerde Müdafa-i Hukuk Cemiyeti üyeleri başarılı oldu.

Uyarı: İtilaf Devletleri yapılan seçimlere meclisten kendi aleyhlerine bir karar çıkmayacağına inandıkları için karşı çıkmadılar.

- Meclis 12 Ocak 1920'de faaliyetlerine başladı.
- Müdafa-i Hukuk grubu yerine Felah-ı Vatan grubu oluştu.
- M. Kemal başkan seçilemedi.

Uyarı: Bu durum meclistekilerin padişaha bağlılıklarını göstermektedir.

- Misak-ı Millî kararlarını kabul ettiler.

Misak-I Millî (Ulusal Ant) (Peyam-ı Milli) (28 Ocak 1920)

-Misak-ı Millî, çizilen sınırlar içinde tam bağımsızlığın sağlanması için vatanseverlerin ortaklaşa yaptıkları yemin belgesidir.

Uyarı: Misak-ı Millî belgesi Sivas Kongresinde hazırlandı.

- Son Osmanlı Mebusan Meclisi onayladı. Cumhuriyetin ilanı ile bu belgede istenenler gerçekleşti.
- Erzurum ve Sivas kongrelerinin devamı niteliğinde olan bu millî kararlar, Türk milletinin tarih boyunca birlik ve beraberlik içinde olduğunu açık bir şekilde göstermektedir.
- Misak-ı Millî ile birlikte vatanın sınırları belirlenmiştir.
- Türk milletinin istekleri tüm dünyaya duyurularak kapitülasyonlar reddedilmiştir.
- 28 Ocak 1920 günü kabul edilen Misak-ı Millî kararları 17 Şubat 1920,,de ilan edildi.

Misak-ı Millî kararlarının önemi:

- Türk vatanının milli ve bölünmez sınırı çizilmiştir.
- Türk Milleti tam bağımsızlığı benimsemiştir.
- Siyasi bağımsızlık

- Ekonomik bağımsızlık
- Kültürel bağımsızlık
- Askeri Bağımsızlık
- Amasya ve Erzurum ve Sivas kararları onaylatıldı.
- İşgal Devletleri buna karşı tedbir aldı.

İstanbul'un Resmen İşgali (16 Mart 1920)

- İngilizler Misak-ı Millî kararlarının Meclis-i Mebusan'da kabul edileceğini beklemedikleri için buna büyük tepki gösterdiler.
- 13 Kasım 1918'den beri fiilen kontrol ettikleri İstanbul'u 16 Mart 1920'den itibaren ulaşımı haberleşme, emniyet, yönetim ve ekonomik yön ile kontrol altına almaya başlar.
- Bir bildiri yayınladılar.
- Meclis-i Mebusan-ı dağıttılar.
- Vatansever aydın ve yazarları tutukladılar.
- Salih Paşa hükümeti görevden ayrıldı.
- Damat Ferit hükümeti kurdu.

İstanbul'un İşgaline Heyet-İ Temsiliye'nin Tepkisi

- M. Kemal İstanbul'un işgalini bütün Anadolu'ya duyurmaya çalışır.

Heyet-i Temsiliye şu kararları aldı :

- İstanbul ile her türlü iletişim ve ulaşım kesilecektir.
- İtilaf Devletleri subayları tutuklanacaktır.
- Banka ve defterdarlıklara el konulacaktır.
- Vergiler gönderilmeyecek.
- Anadolu'da Heyet-i Temsiliye'nin sözünün dinlemeyen cezalandırılacaktır.
- Anadolu'dan İstanbul'a para ve kıymetli eşya gönderilmeyecektir.
- Millî iradeyi yansıtacak bir meclis derhal Ankara'da toplanacaktır.
- Yurt genelinde seçim yapılacaktır.

2.2. Büyük Millet Meclisi'nin Açılması (23 Nisan 1920)

- Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nin basılarak dağıtılmasının ardından Türk milleti adına karar verecek bir meclisin açılması zaruri hâle gelmişti.
- Mustafa Kemal Paşa 19 Mart 1920'de vali ve kolordu komutanlarına bir genelge göndererek seçimlerin yeniden yapılmasını istedi.
- Yapılan seçimler sonunda, yeni seçilen ve İstanbul'dan gelebilen mebusların katılımıyla 23 Nisan 1920'de Ankara'da Büyük Millet Meclisi açıldı.

B.M.M.'nin Özellikleri (I. Meclis) :

- Devrimci özellik taşır.
- İlk halk meclisidir.
- Demokrasi uygulamasıdır.
- İdealist bir meclistir.
- Olağanüstü yetkileri vardır.
- Güçler birliği elindedir.
- Meclis Başkanı aynı zamanda başbakandır.
- İlk Meclis başkanı M. Kemal'dir.
- İstanbul Hükümetine karşı yeni bir devlet kurulmuştur.
- İlk hükümet başkanı Fevzi Çakmaktır.
- Meclis kurucu meclistir.
- Meclis 2 Nisan 1920'de "olağan üstü yetkilerle donatılmış meclis" adı ile açıldı.
- M. Kemal meclis başkanı oldu.

Alınan Kararlar:

- Mutlak surette hükümet kurulmalıdır.
- Geçici olarak bir hükümet başkanı tanımak ya da padişah vekili atamak uygun değildir.
- Meclis'in üstünde (B.M.M.) hiç bir güç yoktur.
- B.M.M. yasama, yürütme ve yargı, gücünü kendinde toplar.
- B.M.M. üyelerinden hükümet oluşur. B.M.M. başkanı hükümetin başıdır.
- Padişah-Halife baskı ve zordan kurtulunca, meclisin vereceği karar gereği durumunu belirler.
- 25 Nisan 1920'de 11 kişilik icra vekilleri heyeti (Bakanlar kurulu) oluştu.
- İlk çıkan kanun "Ağnam vergisi" dir.

2.2.1. Büyük Millet Meclisine Karşı Ayaklanmalar

- İstanbul hükümeti İngilizlerinde gayreti ile B.M.M. çalışmalarını engellemeye çalışır. Bunun için;
- M. Kemal ve arkadaşları için gıyaben ölüm cezası verildi.
- Şeyhül'islâmdan Fetva alınarak Milli mücadeleye katılanların dinsiz oldukları ilan edildi.
- B.M.M.'nin haksız yere halktan asker ve malzeme topladığını buna karşı halkın ayaklanmasını teşvik etti.
- İtilaf devletleri ile yapılacak kesin bir barış antlaşmasına hız verdi.
- İstanbul hükümeti aldığı bu kararlar doğrultusunda 1919 yılından başlayarak ülkede ayaklanmalar çıkardı.
- 1923 yılında bastırıldı. Ülkeye ve B.M.M. zarar veren bu ayaklanmalar sonunda binlerce insan öldü.

Bu ayaklanmalar şunlardır:

1. Anzavur Ayaklanması (25 Ekim-30 Kasım 1919)

-Damat Ferit Paşa Hükümeti tarafından Millî Mücadele'ye karşı tertip edilmiş ayaklanmalardır. Bu ayaklanmalara İtilaf Devletleri de destek vermiştir.

2. Anzavur Ayaklanması (16 Şubat-16 Nisan 1920)

-Anzavur Ayaklanması ve Kuvay-ı İnzibatiye Ayaklanması bu tür ayaklanmalar içerisinde yer almıştır.

-Bu isyanlar Ethem ve Ali Fuat Paşa'ya bağlı birlikler tarafından bastırıldı.

Kuvay-ı İnzibatiye Ayaklanması (8 Mayıs-23 Mayıs 1920)

-Kurtuluş Savaşı'nın başladığı günlerde Osmanlı Padişahının ve İngilizlerin kışkırtmaları ve teşviki ile Millî kuvvetleri yok etmek için hilafet ordusu adı ile kurulan Kuvay-ı İnzibatiye tarafından çıkarılan ayaklanmalardır.

-Bu ayaklanmalara İtilaf Devletleri de destek vermiştir.

-Ethem ve Ali Fuat Paşa'ya bağlı birlikler tarafından bastırıldı.

Düzce Ayaklanması (13 Nisan-31 Mayıs 1920)

-Kurtuluş savaşı sırasında gerek İstanbul Hükümeti'nin ve gerekse İngilizlerin kışkırtması ile millî kuvvetlere karşı girişilen ayaklanmalardır.

-İstanbul hükümeti tarafından desteklenen Kuvay-ı İnzibatiye Kuvvetleri Düzce'de ayaklanma çıkarmışlardır.

-Asiler ilçenin dışında bulunan Müfreze Karargahını basarak, Müfreze Kumandanını esir almışlardır.

Düzce Ayaklanması (8 Ağustos-23 Eylül 1920)

-Birinci Düzce isyanından hemen sonra, millî kuvvetlerin Yozgat isyanını bastırmak için görevlendirilmesi üzerine, bu durumdan faydalanmak isteyen Abaza ve Çerkezler, İkinci defa Düzce ve Hendek dolaylarında ayaklanmışlardır.

-Bolu dağına gönderilen birlik, gece yarısı asiler tarafından pusuya düşürülmüş ve asiler birçok millî kuvvet subayını şehit etmişlerdir.

Pontus Ayaklanması (Kasım 1918 - Şubat 1923)

-Mondros'tan sonra işgaller başlamış, azınlıklar ise bu işgallerden cesaret bularak buldukları bölgede isyan etmişlerdir.

Amaçları:

-Karadeniz Bölgesi'nde bir Rum, Doğu ve Güneydoğu illerinde ise bir Ermeni devleti kurmak olmuştur. -Nurettin Paşa Rumların çıkardığı isyanları bastırırken Kâzım Karabekir Paşa ise 15. Kolordu kuvvetleriyle Ermeni isyanlarını bastırmıştır.

Ermeni Ayaklanması (28 Eylül 1920)

- 28 Eylül 1920'de düzenlenen karşı taarruzla Ermeni saldırıları sona erdi. - Ermeniler, 2-3 Aralık 1920 tarihinde imzalanan Gümrü Antlaşması ile Anadolu'daki toprak taleplerinden vazgeçtiler.

Koçgiri Ayaklanması (6 Mart-17 Haziran 1921)

-Damat Ferit Paşa ve İtilaf güçleri Millî Mücadele'yi engellemek ve boğazları ellerinde tutmak, boğazların güvenliğini sağlamak için Düzce, Yozgat Konya bölgelerinde ayaklanmalar çıkarmış; Cemil Çeto, Koçgiri ve Millî Aşireti isyanlarına destek vermişlerdir.

-Kuvay-ı Millîye birlikleri bu ayaklanmaları bastırmıştır.

Cemil Çeto Ayaklanması (20 Mayıs-7 Haziran 1920)

-Kurtuluş Savaşı sırasında Fransız ve İngilizlerden yardım alarak Bahtiyar Aşireti Reisi tarafından çıkarılan ayaklanmadır.

-Bahtiyar Aşireti Reisi olan Cemil Çeto, Kürt Teali Cemiyeti prensiplerine uygun olarak İngilizlerden yardım almış ve Doğu'da bir Kürdistan Devleti kurmak için ayaklanmıştı.

-Milli kuvvetler Cemil Çeto kuvvetlerinin kısa zamanda dağıtmış ve kendisi ile oğlu birlikte yakalanarak idam edilmiştir.

Ethem Ayaklanması (27 Aralık 1920-23 Ocak 1921)

-Yunanlıların İzmir'i işgalinden sonra, Çerkez Ethem topladığı kuvvetlerle Salihli Cephesi'ni kurmuş ve kendini de cephe komutanı ilan etmişti.

-Kuvay-i Seyyare adıyla anılan süvari birlikleri, yalnız istilacı düşmana karşı değil, Anzavur'un ezilmesinde, Düzce, Adapazarı ve Yozgat ayaklanmalarının bastırılmasında yararlılık gösterdi.

Demirci Mehmet Efe Ayaklanması (1 Aralık-30 Aralık 1920)

-İlk önceleri Kuvay-ı Milliyeci olup da sonradan İtilaf Devletleri'nin tahrikiyle ayaklanmışlardır.

-Düzenli ordu kurulduktan sonra bu çete reisleri disipline edilmiş birliklere katılmak istememiş, buldukları bölgede düzenli orduya karşı isyan etmişlerdir.

-Ethem ve Demirci Mehmet Efe isyanları İsmet Paşa'ya bağlı Batı Cephesi kuvvetlerince bastırılmıştır.

Konya Ayaklanması (2 Ekim 1920-22 Kasım 1920)

-Kurtuluş savaşı yıllarında baş gösteren ve Konya'nın bir süre isyancıların elinde kalmasına neden olan ayaklanmadır.

-1919'daki Bozkır Ayaklanmalarının elebaşlarından olan Delibaş Mehmed, Ankara Hükümeti'ni tanımadığını ilan ederek çoğu asker kaçağı 500 kadar silahlı kişiyle Konya'nın Çumra nahiyesini bastı; nahiyeye müdürünü tutukladı ve Konya ile haberleşmeyi kesti (2 Ekim 1920).

-Ayaklanma kısa sürede Koçhisar, Karapınar, Karaman, Akşehir ve Alanya'ya kadar yayıldı. Miralay -Refet Bey'i (Bele) ayaklanmayı bastırmakla görevlendirdi.

-Demirci Mehmed Efe ve Yarbay Osman Bey'e bağlı birliklerinde bastırma harekâtına katılmasıyla ayaklanmacıların gücü iyice kırıldı.

-Demirci Mehmed Efe'nin bastırma harekâtının son noktası olan Isparta'ya girmesiyle 22 Kasım 1920'de Konya ayaklanması tümüyle sona erdi.

Yozgat Ayaklanması (15 Mayıs-27 Ağustos 1920)

-Kurtuluş Savaşı sırasında Hürriyet ve İtilaf Fırkası reisi Çapanoğlu Edip ve Celal tarafından Yozgat ve yöresinde çıkarılan ayaklanmadır.

-Yozgat isyanını bastırmakla görevlendirilen Çerkez Ethem, kuvvetleri ile birlikte Yozgat'a girmiş, elebaşlarından birçoğunu idam ederek ayaklanmaya son vermiştir.

2.Yozgat Ayaklanması (5 Eylül-30 Aralık 1920)

- İkinci isyan ise avukat Zileli Ali, Bucak Müdürü Naci ve arkadaşları tarafından çıkarılmıştır.

- Çerkez Ethem, kuvvetleri ile birlikte Yozgat'a girmiş, elebaşlarından birçoğunu idam ederek ayaklanmaya son vermiştir.

Millî Aşireti Ayaklanması (1 Haziran-8 Eylül 1920)

- Kurtuluş Savaşı sırasında İngilizler ve Fransızların kışkırtması üzerine Urfa'da Millî Aşiret tarafından çıkarılan ayaklanmadır.
- Millî Aşiret'in reisi İsmail ile birlikte Halil, Bahur, Abdurrahman ve Mahmut adlı elebaşları, Doğu'da bir Kürdistan Devleti kurmak düşüncesi ile ayaklanmışlardır (24 Ağustos 1920).
- Büyük bir kuvvetle harekete geçen asiler, Viranşehir'i aldıktan sonra Karakeçi Aşireti'ne mensup olanları öldürmüşler, fakat daha sonra yapılan çatışmada, büyük çoğunluğu ortadan kaldırılmıştır.

2.2.2. BMM'NİN AYAKLANMALARA KARŞI ALDIĞI ÖNLEMLER

Büyük Millet Meclisi Karşı Fetva

- Damat Ferit Hükümetinin fetvalarına karşı Ankara Müftüsü Rıfat Hoca'dan (Börekçi) 16 Nisan 1920'de Millî Mücadele'yi destekleyen bir fetva alınarak camilerde okutuldu. Böylelikle halk bu konuda bilinçlendirildi.

Hıyanet-i Vataniye Kanunu (29 Nisan 1920)

- Asayişin sağlanması için 29 Nisan 1920'de Hıyanet-i Vataniye Kanunu Meclisten çıkarılarak Damat Ferit hain ilan edildi ve vatandaşlıktan çıkarıldı. Bunun yanında Büyük Millet Meclisine karşı çıkanlar ve ayaklananların vatan haini sayılarak idam cezasına çarptırılacakları halka bildirildi.

Hâkimiyet-i Millîye Gazetesi

- Halkın aydınlanması için Ankara'da Hâkimiyet-i Millîye gazetesi çıkartılarak halk gelişmelerden haberdar edildi.

Anadolu Ajansının kuruluşu 6 Nisan 1920

- Millî Mücadele'yi desteklemek ve Türk milletini bilinçlendirmek için gazete çıkarılması yeterli olmadı. Bu gazetelerin ihtiyaç duyduğu haber ve malzemelerin, kaynağından alınması gerekiyordu. Ayrıca bağımsızlık için verilen mücadelenin haklılığı dünya kamuoyuna anlatılmalıydı. Bu amaç doğrultusunda vakit kaybedilmeden çalışmalara başlandı ve 6 Nisan 1920'de "Anadolu Ajansı" kuruldu .

İstiklal Mahkemelerinin kurulması (11 Eylül 1920)

- Büyük Millet Meclisi isyancıların, yağmacıların, casusların ve asker kaçaklarının yargılanması için 11 Eylül 1920'de İstiklal Mahkemelerinin kuruldu.

San Remo Konferansı

18-26 Nisan 1920 tarihinde San Remo Konferansı'na katılan İtilaf Devletleri, hazırladıkları barış antlaşmasının taslağını Osmanlıya kabul ettirmek için bir temsilci istedi. Konferansa Tevfik Paşa başkanlığında bir heyet gönderildi. Paris'e giden Türk Heyeti 11 Mayıs 1920'de kendilerine sunulan barış şartlarını "Antlaşma Şartlarının bağımsız bir devlet anlayışıyla bağdaştırılması mümkün değildir." diyerek kabul etmedi.

2.2.3 SEVR ANTLAŞMASI (10 AĞUSTOS 1920)

- Ankara'da B.M.M. çalışmalarına başlaması, İstanbul hükümetini tanımadığını ilan etmesi, itilaf devletlerinin Osmanlı Devleti ile yeni bir barış antlaşması yapmalarını gerekli hale getirmiş ve I. Dünya Savaşını Osmanlı Devleti içinde

bitirecek bir antlaşma yapmışlardır. Çünkü Mondros Ateşkes Anlaşması bir barış anlaşması değil, adı üstünde ateşkes antlaşması idi.

Bu antlaşmanın yapılma sebepleri şunlardır:

1. Boğazların kesin durumunu belirlemek
2. İzmir'in Yunanlılara bırakılması ile ortaya çıkan İtalyan Yunan anlaşmazlığını gidermek
3. Artan Türk halkının tepkisini azaltmak
4. İstanbul hükümetinin durumu
5. Mevcut durumunun düzenlenmesi

Bu amaçla;

- 18-24 Nisan tarihlerinde San-Remo'da İngiliz, Fransız ve İtalyan temsilcileri bir metin üzerinde anlaştılar. Mayıs ayında Osmanlı temsilcisine durumu bildirdiler.
- Paris konferansında (17 Haziran 1920) Damat Ferit Türk tarafının isteklerini bildirdi ise de, San-Remo kararlarının değişmeyeceği ve 27 Temmuz 1920'ye kadar anlaşmayı imzalamaları istendi.
- Padişah Meclis-i Mebusan'a en son iş olarak Sevr anlaşmasını kabul ettirdi ve 10 Ağustos 1920 de anlaşma imzalandı.

Sevr Antlaşmasının Özellikleri:

- Bu anlaşmayı onaylayacak bir meclis olmadığı ve uygulama alanı bulmadığı için "ölü doğmuş bir anlaşmadır" Hukuken geçersizdir.
- Anlaşmayı imzalayanlar 19. Ağustos 1920'de B.M.M. tarafından vatan haini sayılmışlardır.
- Türk Milletini yok saymaktadır.
- Son maddesi diğer maddelerin ön şartıdır.
- Sevr Anlaşması ülkeyi sömürge yapan bir anlaşmadır.

2. 4. MİLLÎ MÜCADELE'DE DOĞU VE GÜNEY CEPHELERİ

Kurtuluş Savaşında Cepheler

- I. Dünya savaşında pek çok cephede savaşan Osmanlı Devleti Mondros Ateşkesi ile savaştan çekilince ülkenin her bölgesinde düşman işgali görülmeye başladı.
- Yer yer işgallere karşı direnişler kendini gösterdi. Düzenli ordu kuruluncaya kadar Anadolu'da mücadele Kuvay-ı Milliye birlikleri tarafından yürütüldü.

Doğu Cephesi

- Doğu Anadolu'da Wilson ilkelerine bağlı olarak bir Ermeni devletinin kuruluşunu gerçekleştirmek.
- Mondros Ateşkes Anlaşmasınının 24. Maddesine bağlı olarak bölgenin kendilerine ait olduğunu söyleyen Ermenilerin halka zulüm yapmaları.
- Sovyet Devrimi ile Gürcistan ve Ermenistan devletleri kuruldu.

- Sevr Antlaşması ile Ermeniler devlet kurmaya kalkışınca 1920'de Kazım Karabekir Ermeniler üzerine yürüdü ve Ermeniler barış isterler.

Gümrü Anlaşması (3 Aralık 1920)

Buna göre;

- Kars ve dolayları B.M.M.'ne bırakılır.
- Ermeniler Sevr barış anlaşmasına geçersiz sayarlar.
- Bu anlaşma ile Ermeni sorunu çözüldü. Doğu güvenliği sağlandı.
- Buradaki birlik, araç ve gereç batıya kaydırılır.
- Halkın B.M.M.'ye olan güveni artar.
- Gümrü anlaşması ile B.M.M. ilk kez tanınır.
- İlk siyasi ve askeri zafer elde edilir.
- Ermeniler Sevr Antlaşması'nı tanımayarak Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki amaç ve isteklerinden vazgeçti.
- Ermenistan BMM Hükûmetinin varlığını tanıyan ilk devlet oldu.
- Erivan bölgesinde Sovyet Ermeni Cumhuriyeti kuruldu.
- Gümrü Antlaşması, doğu sınırının belirlenmesine katkıda bulundu.
- Sovyet Rusya ile yapılan 16 Mart 1921 tarihli Moskova ve 13 Ekim 1921 tarihli Kars antlaşmalarıyla Gümrü Antlaşması teyit edildi.

Güney Cephesi

- Mondros Ateşkes Anlaşmasının uygulanması sırasında Güney Cephesi oluştu.
- Bu cephede Fransız ve Ermenilerle mücadele edildi.

Balşıca mücadele yerleri şunlardır:

- Adana Cephesi: Fransızlara karşı,
- Antep Cephesi: Fransızlara karşı,
- Maraş Cephesi: Fransızlara karşı,
- Urfa Cephesi: Fransızlara karşı

Not: Bu cephe savaşlarında Şahin Bey, Sütçü İmam gibi mücahitler etkili oldu. Antep "Gazi"; Maraş "Kahraman", Urfa "Şanlı" isimlerini aldı.

Burada verilen mücadeleler Sakarya Savaşı sonunda Fransızlarla yapılan Ankara Anlaşması ile sona erdi.

-Suriye sınırı bugünkü Hatay dışında belirlendi.

2. 5. MİLLÎ MÜCADELE'DE BATI CEPHESİ

Düzenli Ordunun Kurulması

- Kuvay-ı Millîye şefleri bağımsız hareket ettiği için diğer direniş güçleriyle birliktelik sağlanamıyordu. - İhtiyaçlarını halktan karşılayan bu birlikler bazen adaletsiz davranışlar sergileyebiliyordu.

- Meclis, 12 Temmuz 1920'de toplanarak bir düzenli ordunun kurulmasına karar verdi.
- Bunu gerçekleştirmek için de Kuvay-ı Millîye'de bulunan yetenekli milislerin düzenli askerî birliklerin kadrolarına geçirilmesi ve halktan savaşıacak yaşta olanların ise askere alınması sağlandı.
- Kasım 1920'de ikiye bölünerek Batı Cephesi'nde yeni bir taktik uyguladı.
- Batı Cephesi'nin kuzey bölgesine Albay İsmet Bey (İnönü) Bey, güney bölgesine ise Albay Refet Bey (Bele) komutan olarak atandı.
- Fevzi Paşa Millî Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı görevlerine atandı.
- Batı Cephesi Kumandanlığından alınan Ali Fuat Cebesoy ise Moskova Büyükelçisi olarak Rusya'ya gönderildi.

I. İnönü Muharebesi (6-10 Ocak 1921)

- Çerkez Ethem'in ayaklanmasından Yunanlıların yararlanmak istemeleri,
- Yunanlıların Ankara'yı almak ve B.M.M.'ni dağıtmak istemeleri,
- Türk ordusunun toparlanma ve yeniden teşkilatlanmasının engellenmesi isteği,
- Daha önce İzmir ve Bursa'yı ele geçiren Yunanlıların Eskişehir'i de alarak Anadolu'da önemli bir stratejik noktayı ele geçirmek istemeleri üzerine Yunanlılar 6 Ocak 1921'de saldırıya geçtiler.
- 6 Ocak'ta başlayan Yunan ileri harekâtı 10 Ocak'ta duruldu.
- Halkın savaşıma gücü ve B.M.M. desteği arttı.
- Yunanlılar ilk kez Anadolu'da düzenli bir ordu ile karşılaştı ve yenildiler.
- Kuvva-i Seyyare'nin kaldırılması ve düzenli ordunun kuruluşu kesinleşti.
- Askere alma işleri hızlandı.
- İsmet İnönü generalliğe yükseldi.
- Düşman kuvvetler arasında görüş farkları belirdi.
- Teşkilat-ı Esasiye kanunu kabul edildi.
- Londra Konferansı toplandı.
- Afganistan'la dostluk anlaşması imzalandı (1 Mart 1921).
- İstiklal Marşı kabul edildi (12 Mart 1921).
- Moskova Antlaşması imzalandı (16 Mart 1921).

Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun Kabulü (20 Ocak 1921)

- 20 Ocak 1921'de kabul edilen Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'yla Türkiye Devleti'nin ilk anayasası düzenlenmiş ve Teşkilat-ı Esasiye kurucu bir anayasa olarak kabul edilmiştir.
- Devletin resmî ismi 3 ve 10. Maddelere göre "Türkiye" olarak belirlenirken bu anayasadan önce "Büyük Millet Meclisi" ismiyle anılan Meclis "Türkiye Büyük Millet Meclisi" şeklinde yeniden adlandırılmış ve böylelikle Meclise resmîyet kazandırılmıştır.

İstiklal Marşı'nın Kabulü (12 Mart 1921)

- Mehmet Akif Bey Ankara'daki Taceddin Dergâhı'nda yazdığı ve Türk ordusuna ithaf ettiği şiirini yarışmaya gönderdi.

- Türk ordusuna hitap edilen bu şiir Türkiye Büyük Millet Meclisinin 12 Mart 1921 tarihli oturumunda kabul edildi.
- Mecliste İstiklal Marşı'nı okuyan ilk kişi Hamdullah Suphi Bey oldu.
- İstiklal Marşı daha sonra Osman Zeki Üngör tarafından bestelendi.

Londra Konferansı (23 Şubat- 12 Mart 1921)

- I. İnönü Savaşı'nın kazanılması uluslararası alanda büyük yankı uyandırdı.
- İtilaf Devletleri Londra'da bir konferans düzenleyerek yapacakları ufak değişikliklerle Sevr Antlaşması'nı, BMM'ne kabul ettirmeyi planlıyordu.
- Konferansta bir uzlaşma sağlanamadı ve konferans bir sonuç alınmadan dağıldı.
- Londra Konferansı ile Türk milleti, Millî Mücadeleyi ve haklı davasını Avrupa devletlerine duyurdu.
- Ayrıca bu konferansta İtilaf Devletleri arasındaki fikir ayrılığı iyice derinleşti.

Türk-Afgan Dostluk Antlaşması (1 Mart 1921)

- Tarafların amacı: BMM Hükûmetini tanıtmak, Karşılıklı olarak yardımlaşmayı sağlamaktı.

Moskova Antlaşması (16 Mart 1921)

- Tarafların amacı: İki ülke arasındaki siyasi ve askerî ilişkileri başlatmak, karşılıklı olarak tanınmak, Sovyet Rusya, BMM Hükûmetini tanıyan ilk Batılı devlet olmuştur.

II. İnönü Muharebesi (23 Mart-1 Nisan 1921)

- Londra Konferansından bir sonuç alınamaması ve Türk tarafının konferansı terk etmesi,
- Sevr anlaşmasının kabul edilmesini hızlandırmak arzusu ile itilaf devletlerinin Yunanistan'ı kışkırtmaları,
- Yunanlıların I. İnönü'deki kaybettikleri prestiji tekrar sağlamak istemeleri,
- Yunanlıların Ankara'yı alarak B.M.M.'ni dağıtmak isteği,
- Yunanlıların Pontus Rumlara yardım isteği
- Yunan ordusu yenildi.
- Türk Halkının B.M.M. 'ye inancı arttı.
- M. Kemal "siz orada yalnız düşmanı, değil, milletin makus tarihini yendiniz." sözü ile İsmet İnönü'ye moral desteği verdi.
- Fransızlar görüşmeler yapmak için Ankara'ya temsilci gönderdi.
- İzmir'in Yunanlılara bırakılmasına kızan ve Türk halkının mücadele azmini anlayan İtalyanlar Anadolu'dan çekilmeye başladılar (5 Temmuz 1921).

Eskişehir Kütahya Savaşları (10-24 Temmuz 1921)

- Yunanlıların; - I. ve II. İnönü savaşlarında kaybettikleri prestiji tekrar sağlamak istemeleri,
- Türk ordusunun toparlanmasını sağlamadan yeni bir saldırı ile yok etmek istemeleri,
- Batılı devletlere savaş güçlerini gösterip, desteklerinin devamını sağlamak istemeleri,
- II. İnönü savaşında ulaşamadıkları amaçları gerçekleştirmek istemeleri.

- 10 Temmuzda başlayan bu saldırılar sonunda Afyon, Kütahya, Eskişehir ve Bilecik gibi önemli stratejik yerler elden çıktı.
- Türk ordusu fazla kayıp vermeden geri çekildi.
- Yunanlılar Sakarya Nehrinin batısına kadar ilerlediler.
- B.M.M.'nde değişik görüşler ve kargaşalar baş gösterdi.
- Türk ordusunun Sakarya nehrinin doğusuna geçirilmesiyle; Zaman kazanmak, Ordunun eksiklerini tamamlamak, Düşmanı tanımadığı bir alana çekmek amaçlanmıştır.

Maarif (Eğitim) Kongresi (16-21 Temmuz 1921)

- Mustafa Kemal Paşa bir yandan cephede düşmanla savaşırken bir yandan da eğitimle ilgili çalışmalar yapıyordu. 15 Temmuz 1921'de, Ankara'da Maarif Kongresi düzenlenerek eğitimin sorunları, okul ve öğretmenlerin durumları tartışıldı ve problemlere çözümler arandı.
- Eskişehir-Kütahya Savaşları'nın olduğu bir zamanda eğitim kongresinin düzenlenmesi oldukça önemli bir gelişmeydi. Mustafa Kemal Paşa kongrenin açılış konuşmasında kongrenin "ilim ve irfan kongresi" olduğunu belirterek sözlerine başladı. Öğretmenlerin kalkınma ve aydınlanmadaki önemine ve üstlenecekleri vazifeye değindi.

Mustafa Kemal Paşa'ya Başkomutanlık Yetkisi (5 Ağustos 1921)

- Yunan ordularını yenebilmek ve işgalleri önleyebilmek için kararların ve tedbirlerin acilen alınması gerekiyordu.
- BMM'de başlayan gizli oturumlarda Mustafa Kemal Paşa'ya verilecek olan Başkomutanlık yetkisi tartışıldı.
- Çoğunluğun kabulüyle 5 Ağustos 1921'de Mustafa Kemal Paşa, Başkomutan olarak 3 ay süreyle yetkilendirildi.

Tekâlif-i Milliye Kararları (Milli Vergi) (7-8 ağustos 1921)

- Milli Mücadelenin başarıya ulaşması mevcut durumunun düzelmesi, ordunun silah cephane v.b. ihtiyaçlarının karşılanmasında idi.

B.M.M.'nin yeterli mali gücü yoktu. Bu sebeple topyekün mücadele için "...her evden ordunun ihtiyacı için bir kat çamaşır, bir çift çorap... vb" ihtiyaçlar üç gün içinde komisyonlara teslim edilmesi ile ilgili kararlar yayımlandı. Her il ve belde komisyonlar kuruldu.

Sakarya Meydan Savaşı (23 Ağustos-13 Eylül 1921)

- Türk ordusunun önemli yerleri kaybetmesi ve ordusunun Sakarya'nın doğusunda beklemesi,
- Yunanlıların Türk ordusuna son darbeyi vurmak istemesi,
- Ankara'yı alma, Sevr'i kabul ettirme, Pontuslara yardım etme, Batılı devletlerin desteğini sürdürme amaçlarıyla Yunanlılar savaşa başladı.
- 10 Eylül günü başlayıp 22 gün süren savaşla Türk ordusunun II. Viyana bozgunundan beri devam eden geri çekilişi, taarruza dönüştü.
- Yunanlılar batıya doğru çekilmeye başladılar, Taarruzdan savunmaya geçtiler.
- Başkomutan sıfatı ile M. Kemal en ileri hatlarda savaşmış, ordunun savaş gücünü arttırmıştır.
- "Hattı müdafaa yoktur, Sathı müdafaa vardır" emrini veren M. Kemal vatanın topyekün savunulmasını istemiştir. Savaşlarda yeni bir taktiktir.
- Halkın morali ve B.M.M'ne olan güveni arttı.
- Yunanlılara itilaf devletlerinin güveni sarsıldı.

- İtilaf devletleri arası anlaşmazlıklar arttı.
- M. Kemal'e "Mareşallik" ve "Gazilik" ünvanları verildi (19 Eylül 1921).
- Kars anlaşması yapıldı (13 Ekim 1921).
- Fransa ile Ankara anlaşması imzalandı (20 Ekim 1921).
- Savaş parolosu "ya istiklal ya ölüm" dür.
- Ukrayna ile anlaşma yaptı.

Mustafa Kemal Paşa'ya "Gazilik" unvanı ve "Mareşallik" rütbesi verilşi

- Zaferin ardından TBMM 19 Eylül 1921'de toplanarak bir kanun hazırladı.
- Bu kanunla birlikte Türk milletinin bir şükranı olarak Mustafa Kemal Paşa'ya "Gazilik" unvanı ve "Mareşallik" rütbesi verildi. Bu zaferin ardından uluslararası siyasi başarılar da devam etti.

Kars Antlaşması (13 Ekim 1921)

- Sovyet Rusya'yla yapılan Kars Antlaşması (13 Ekim 1921) ile Ardahan Türkiye'de, Batum ise Gürcistan'da kalmak şartıyla doğu sınırimız belirlenmiş oldu.

Ankara Antlaşması (20 Ekim 1921)

- Yine Sakarya Zaferi'nden sonra 20 Ekim 1921'de Fransızlarla Ankara Antlaşması imzalanarak Hatay hariç güney sınırlarımız belirlendi. Böylelikle Güney Cephesi kapanmış oldu. Burada bulunan mevcut Türk birlikleri Batı Cephesi'ne sevk edildi.

Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebeleri (26 Ağustos-9 Eylül 1922)

- Yunan ordusunu yurttan atmak,
- Misak-ı Milli sınırları içinde düşman bırakmamak ve bağımsız bir Türk devleti kurmak,
- İtilaf Devletlerini kesin bir barış antlaşması öncesinde savaş gücü bakımından sıkıştırmak ve üstünlüğü ele geçirmek amacıyla savaş başladı.
- Sakarya savaşı öncesi yapılan ateşkes anlaşmaları ile zaman kazanan Türk ordusu eksiklerini tamamladı ve Kütahya-Eskişehir sınırına yerleşmeye çalışan Yunan kuvvetlerine karşı kesin taarruzu Türk ordusu 4. kez yetkileri süresiz uzatılan M. Kemal önderliğinde saldırıya geçti
- Hedef "Ordular ilk hedefiniz Akdenizdir, ileri!" oldu.
- Yunan ordusu Anadolu'dan çekilmeye başladı. 9 Eylül'de İzmir'in kurtuluşu ile, Yunanlılar Anadolu'dan atıldı (18 Eylül 1922).
- 11 Eylül'de Bursa alındı.
- Türk ordusu kesin bir başarı elde etti.
- Dumlupınar Muharebelerinde önemli başarılar elde edildi.
- Türk ordusu itilaf devletlerini ateşkese mecbur ettiler.

Not: Bu savaşta, Kocatepe, Anıttepe Dumlupınar, Aslıhanlar mücadeleleri Mohaç'tan sonraki en önemli imha hareketidir.

2. 6. MUDANYA'DAN LOZAN'A

Mudanya Ateşkes Anlaşması (11 Ekim 1922)

- Büyük Taarruz Zaferi'nin ardından Türk ordusu İstanbul ve boğazlar bölgesine ilerlemeye başladı.
- İngiltere, savaştan çekilen müttefikleri Fransa ve İtalya'nın aksine savaşa devam edebilmek için sömürgelerinden yardım istedi. Ancak bu yardım çağrılarında hiçbir şekilde destek bulamadı. Ayrıca Sovyet Rusya'nın, savaşın devam etmesi hâlinde Türkiye'nin yanında olacağını açıklaması, İngiltere'nin antlaşmaya yaklaşmasında etkili oldu.
- Mudanya Ateşkes Anlaşması'ndan sonra Refet Paşa (Bele) Doğu Trakya'yı teslim almak üzere harekete geçti. İstanbul'da sevgi ve coşkuyla karşılandı (19 Ekim 1922).
- Mudanya Ateşkes Anlaşması askerî zaferleri noktalayan siyasi bir başarı oldu. İngiltere TBMM'yi resmen tanıdı. Böylelikle Doğu Trakya ve İstanbul sınırlarımıza katıldı.

Lozan Barış Antlaşması (24 Temmuz 1923)

- Mudanya Ateşkes Anlaşması esnasında, taraflar arasında kesin bir barışın sağlanması için İsviçre'nin Lozan şehrinde görüşmelerin başlaması gerektiğine dair karar birliğine varılmıştı. Bu durumun ardından İtilaf Devletleri, TBMM Hükûmetini İsviçre'nin Lozan kentine davet ederek barış konferansının başlamasını istedi.
- Lozan Barış Antlaşması'nın Türk tarihinde ayrı bir yeri ve önemi vardır.

Antlaşmada alınan kararların başlıkları;

1. Sınırlar; Yunanistan Sınırı, Suriye Sınırı, Irak Sınırı:
2. Boğazlar:
3. Kapitülasyonlar:
4. Borçlar:
5. Azınlıklar:
6. Nüfus Mübadelesi:
7. Fener Rum Patrikhanesi:
8. Savaş Tazminatı:

Başlıklarında ele alınmıştır.

- Bu antlaşmayla Sevr Antlaşması ortadan kaldırılmış ve yeni kurulan Türk Devleti uluslararası alanda resmen tanınmıştır. Böylelikle Türkiye'nin bağımsızlığını ve egemenliğini sınırlandıracak bütün tehditler etkisiz hâle getirilmiştir. Misak-ı Millî sınırları büyük oranda gerçekleştirilmiş, Anadolu'daki Türk varlığı devam ettirilmiştir.